

# LICENCE A LICENČNÍ ŘÍZENÍ DLE LICENČNÍHO ŘÁDU ČLK

**Mgr. Aleš Buriánek**  
právník, Praha

Základním předpokladem výkonu samostatné lékařské praxe, výkonu funkce odborného zástupce, vedoucího lékaře a primáře ve zdravotnickém zařízení a lektora v lékařské praxi je skutečnost, že lékař je držitelem příslušné licence (osvědčení) o tom, že splňuje všechny podmínky, které jsou pro tento výkon závazně stanoveny. Orgánem, do jehož působnosti stanovení těchto podmínek stejně jako samotné vydávání licencí spadá, je Česká lékařská komora (ČLK). Klíčovým předpisem, který problematiku licencí a licenčního řízení komplexně upravuje, je Stávovský předpis ČLK č. 11 – Licenční řád (Licenční řád ČLK). Smyslem tohoto článku je seznámit čtenáře nejen s druhy, významem a podmínkami udělování licencí, ale objasnit mu i postup orgánů ČLK při jejich vydávání tak, aby se v případě podání vlastní žádosti o vydání licence mohl v problematice licenčního řízení co nejlépe orientovat a sám tak v rámci tohoto řízení postupovat co nejúčelněji.

## **Druhy licencí dle Licenčního řádu ČLK**

Dle platného Licenčního řádu ČLK (plné znění tohoto předpisu je k dispozici mj. na www stránkách ČLK: [www.lkcr.cz](http://www.lkcr.cz)) se vydávají tyto licence:

- a) k výkonu samostatné lékařské praxe,
- b) k výkonu funkce vedoucího lékaře a primáře,
- c) k výkonu funkce lektora v lékařské praxi.

Zvláštní licencí je licence k výkonu funkce odborného zástupce, která jejího držitele opravňuje garantovat lékařskou péči poskytovanou v rámci nestátního zdravotnického zařízení provozovaného osobou bez odborné způsobilosti. Ačkoliv i tuto licenci Licenční řád ČLK zmiňuje, její samostatné vydávání se v praxi neprovádí a tato licence (oprávnění k výkonu funkce odborného zástupce) je automaticky součástí každé z licencí uvedených v první větě tohoto odstavce.

Co do vztahu mezi licencemi platí, že licence k výkonu funkce vedoucího lékaře a primáře současně opravňuje k výkonu samostatné lékařské praxe i funkce lektora v lékařské praxi. Licence k výkonu funkce lektora pak současně opravňuje k výkonu samostatné lékařské praxe.

Všechny zmíněné licence se vydávají pro obor zařazený podle obecně závazného právního předpisu (vyhlášky č. 77/1981 Sb., o zdravotnických pracovnících a jiných odborných pracovnících ve zdravotnictví), jako základní nebo nástavbová specializace lékařů nebo pro obor definovaný závazným stanoviskem ČLK (např. urgentní medicína). Pokud lékař splňuje stanovené kvalifikační předpoklady pro více oborů a požádá-li o to, je mu vydána licence pro všechny tyto obory. Lékař je oprávněn vykonávat příslušnou činnost na základě licence výhradně v oborech, pro které byla licence vydána. Výjimku tvoří pouze licence k výkonu funkce odborného zástupce, která na obor vázána není, což znamená, že každý lékař, který je oprávněn k výkonu této funkce, může jako odborný zástupce působit i v zařízení, které poskytuje zdravotní péči v oborech mimo jeho vlastní odbornost.

Význam licencí spočívá nejen v tom, že teprve jejich vydáním se lékař stává plně způsobilým k samostatnému výkonu příslušných činností, nýbrž rovněž v tom, že každou ze tří uvedených licencí lze použít jako doklad – osvědčení o odborné způsobilosti, který je vyžadován orgánem příslušným k registraci v rámci řízení o registraci nestátního zdravotnického zařízení dle zákona č. 160/1992 Sb.

## **Licence k výkonu samostatné lékařské praxe**

Nejčastěji vydávanou licencí dle Licenčního řádu ČLK je licence k výkonu samostatné lékařské praxe. Samostatnou lékařskou praxí se v této souvislosti rozumí komplex výkonů prováděných v rámci léčebné, diagnostické a preventivní péče, které lékař v souladu s dosaženou kvalifikací provádí zcela samostat-

ně, na základě vlastního rozhodnutí a na svou plnou zodpovědnost. Vydání této licence je nejen podmínkou samostatného výkonu praxe, kterou lékař vykonává soukromě, tj. v rámci vlastního nestátního zdravotnického zařízení, ale i praxe vykonávané v zaměstnaneckém poměru. Předpokladem vydání této licence je atestace v oboru, u nástavbových oborů nástavbová atestace a šest let praxe v oboru. Tato šestiletá praxe v oboru musí být absolvována v posledních devíti letech v rozsahu odpovídajícím nejméně 0,5 běžného pracovního úvazku. Pro tuto i další licence vydávané dle Licenčního řádu ČLK platí, že praxi v oboru se rozumí celková délka praxe v daném oboru po ukončení lékařské fakulty, včetně povinné předatestační přípravy absolvované pod vedením lektora v příslušném oboru. Naopak u nástavbových oborů se započítává celá délka praxe v základním oboru ovšem s odečtením povinné předatestační přípravy v základním oboru.

Vedle běžných, časově neomezených licencí k výkonu samostatné lékařské praxe vydává ČLK i zvláštní licence na dobu určitou. Představenstvo ČLK může udělit licenci pro výkon samostatné lékařské praxe na dobu určitou ve dvou případech. Prvým z nich nastává, jestliže lékař má příslušnou atestaci, nespĺňuje podmínku délky praxe v oboru, nicméně doloží ČLK smlouvu, na základě které je nad ním vykonáván lektorský dohled (vzory smluv o lektorském dohledu jsou přílohou Závazného stanoviska ČLK č. 1/2000 – viz rovněž na www stránkách ČLK). Představenstvo ČLK při vydání licence v tomto případě určí dobu, na kterou je licence vydána, a to tak, aby lékař v jejím průběhu měl možnost si svoji kvalifikaci (praxi) doplnit. Jestliže lékař v průběhu doby, na kterou je licence vydána, prokáže, že splnil podmínky stanovené pro řádné vydání licence, bude na podkladě jeho žádosti licence vyměněna za licenci k výkonu samostatné lékařské praxe na dobu neurčitou.

Mimo nesplnění podmínky požadované odborné praxe, může být licence na dobu určitou vydána též tehdy, žádá-li lékař o licenci pro výkon samostatné praxe v oboru a splňuje přitom pouze podmínky pro udělení licence v jiném oboru. Při posuzování žádosti o udělení licence dle předchozí věty představenstvo ČLK zváží zejména příbuznost oboru, v němž lékař splňuje podmínky k udělení licence, s oborem, na který žádá licenci vydat, a potřebnost příslušného oboru v místě, kde hodlá lékař působit. Představenstvo ČLK může též žadatele vyzvat, aby doložil zájem zdravotní pojišťovny o uzavření smlouvy, respektive potvrzení o nenačtení sítě smluvních zdravotnických zařízení v příslušném oboru v místě, kde hodlá působit. Udělení licence podle tohoto odstavce je podmíněno absolvováním rekvalifikace. Podle příbuznosti oborů, celkové délky praxe a podle pracoviště, kde byla praxe získána, představenstvo ČLK rozhodne o délce a náplni rekvalifikace na obor, pro který se licence na dobu určitou vydává. Jestliže lékař neplní podmínky rekvalifikace, může představenstvo ČLK licenci udělenou pro jiný obor odejmout ještě před uplynutím doby, na kterou byla licence vydána.

V souvislosti s vydáváním licencí na dobu určitou je nepochybně nutno zmínit i postup, na jehož základě je možné získat časově neomezenou licenci k výkonu samostatné praxe, aniž by lékař splňoval podmínky požadované praxe, příp. požadované atestace v oboru. Takováto licence se vydává na základě tzv. výjimky. Představenstvo ČLK rozhodne o udělení výjimky pouze v mimořádných odůvodněných případech, po kladném vyjádření představenstva příslušného okresního (obvodního) sdružení ČLK k žádosti. Zásadním předpokladem udělení výjimky je na rozdíl od licencí na dobu určitou přezkoušení před oborovou komisí vědecké rady ČLK (od tohoto přezkoušení lze upustit pouze v případech hodných zvláštního zřetele).

#### **Licence k výkonu funkce vedoucího lékaře a primáře a licence k výkonu funkce lektora v lékařské praxi**

Ačkoliv vydávání těchto licencí zcela neprobíhá v takovém rozsahu jako je tomu u licence k výkonu samostatné lékařské praxe, jejich význam v praxi je značný. Zejména licencím k výkonu funkce vedoucího lékaře a primáře je věnována zvláštní pozornost ze strany příslušných orgánů ČLK, které se podílejí

na vydávání souhlasu s věcným a personálním vybavením nestátních zdravotnických zařízení v rámci procesu jejich registrace. Významnou roli hraje samozřejmě i licence lektora v lékařské praxi, která jejího držitele opravňuje odborně vést a školit lékaře, který nemá základní atestaci v oboru nebo dostatečnou praxi k udělení licence pro samostatnou praxi. Skutečnost, že výkon funkcí vedoucího lékaře a primáře i funkce lektora v lékařské praxi vyžaduje daleko vyšší stupeň odborných znalostí a zkušeností, se odráží i v povaze podmínek, které musí žadatel o vydání těchto licencí splnit. V případě licence vedoucího lékaře a primáře musí lékař vedle splnění podmínek pro výkon samostatné praxe mít v základním specializačním oboru atestaci vyššího stupně a 10 let praxe nebo v nástavbovém oboru nástavbovou atestaci a 10 let praxe. Základní podmínkou udělení této licence je splnění podmínek účasti v celoživotním vzdělávání lékařů v plném rozsahu minimálně v posledních pěti letech s tím, že do 1. 1. 2006 se za dostačující považuje alikvotní část požadovaná pro vystavení Diplomu celoživotního vzdělávání odpovídající době podání žádosti. Oblast celoživotního vzdělávání lékařů, včetně podmínek vydání Diplomu, upravuje Stavovský předpis ČLK č. 16 – Systém celoživotního vzdělávání lékařů. Účast na celoživotním vzdělávání lékařů je rovněž podmínkou vydání licence lektora v lékařské praxi. Pro udělení licence lektora je však na rozdíl od předchozí licence dostačující, pokud lékař dosáhl toliko základní atestace v předmětném oboru. I v tomto případě je požadovaná délka praxe v oboru 10 let.

#### **Postup při vydáváním licencí dle Licenčního řádu ČLK**

Žádost o vydání licence podává lékař prostřednictvím kanceláře nebo pověřeného člena představenstva okresního (obvodního) sdružení ČLK, v jehož seznamu je zapsán. K žádosti o vydání licence je nutno připojit vyplněný formulář (žádost o vydání licence); doklady o dosaženém odborném vzdělání a potvrzení o délce praxe, kterým se rozumí zápis v atestačním indexu nebo písemné potvrzení zaměstnavatele. Žádá-li lékař o vydání licence vedoucího lékaře a primáře, příp. licence lektora v lékařské praxi, je k žádosti třeba doložit i doklady o účasti v systému celoživotního vzdělávání lékařů. Nutnou součástí žádosti je i potvrzení kanceláře okresního (obvodního) sdružení ČLK,

kde je lékař registrován, o úhradě členských příspěvků. Ve zvláštních odůvodněných případech je možné nahradit potvrzení o délce praxe, příp. doklady o účasti v systému celoživotního vzdělávání, čestným prohlášením žadatele. Je-li to s ohledem na povahu žádosti třeba, je na lékaři dodatečně vyžádáno i lékařské potvrzení o způsobilosti k výkonu lékařské praxe. V případě, že představenstvo okresního (obvodního) sdružení ČLK nemá proti udělení licence námitek je žádost do 15 dnů od jejího doručení postoupena kanceláři ČLK v Olomouci a následně předána k posouzení pověřenému členovi představenstva ČLK. Poté, kdy je o schválení žádosti o licenci rozhodnuto, je licence vyhotovena a prostřednictvím příslušného okresního (obvodního) sdružení ČLK zaslána žadateli. Zvláštní rozhodnutí o tom, že žádosti se vyhovuje se nevzdává. Naopak, pokud ČLK žádosti o vydání licence nevyhoví, je o tom vydáno rozhodnutí, které je žadateli doručeno doporučeně. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že ani při splnění podmínek stanovených pro vydání příslušné licence, nemusí představenstvo ČLK licenci žadateli vydat. Tento postup připadá v úvahu v případech, kdy lékař prokazatelně nevykonává své povolání odborně v souladu s jeho etikou a způsobem stanoveným obecně závaznými právními předpisy nebo pokud lékařův zdravotní stav nezaručuje podle odborného posouzení způsobilost k výkonu samostatné praxe.

#### **Zánik platnosti a odnětí licence**

Oprávnění založená licencí jsou přirozeně s existencí licence neoddelitelně spjata. Licenční řád ČLK rozeznává dvě základní situace, kdy oprávnění založená licencí zanikají. Vedle zániku platnosti licence dochází k zániku těchto oprávnění rovněž v důsledku rozhodnutí představenstva ČLK o odejmutí licence k výkonu samostatné praxe.

#### **Zánik platnosti licence**

V případě, kdy k pozbytí licence dochází v důsledku zániku její platnosti, zpravidla neprobíhá zvláštní řízení, jehož závěrem by bylo rozhodnutí o zániku platnosti licence (tj. s výjimkou zániku platnosti licence rozhodnutím představenstva ČLK, pokud se prokázalo, že licence byla vydána na základě nepravdivých údajů). Důvody zániku licence taxativně vymezuje ustanovení § 5 odst. 2 Licenčního řádu ČLK. Na rozdíl od případů odnětí licence se zde většinou jedná o dů-

vody, které nemají spojitost se závažným jednáním držitele licence. Mezi takovéto důvody zániku platnosti licence patří smrt lékaře; uplynutí doby, na kterou byla licence vydána; ztráta či omezení způsobilosti k právním úkonům nebo přerušení činnosti, pro kterou byla licence vydána. U posledně jmenovaného případu je nutno zdůraznit, že přerušení činnosti nastává ve smyslu ust. § 5 odst. 2 písm. d) Licenčního řádu ČLK tehdy, pokud tato činnost nebyla v průběhu posledních šesti let soustavně vykonávána. Vzhledem k tomu, že uvedený „soustavný výkon činnosti“ není pro účely Licenčního řádu ČLK definován, je možné, že v praxi se mohou v souvislosti s přerušením výkonu lékařského povolání vyskytnout pochybnosti o tom, zda v daném případě platnost licence trvá či nikoliv. Licenční řád ČLK nicméně vznik takovýchto situací přímo předpokládá, když stanoví, že v případě zmíněných pochybností rozhodne představenstvo ČLK.

Skutečnost, že ukončením členství v ČLK lékař ve smyslu ust. § 3 odst. 1 zák. č. 220/1991 Sb., přestává splňovat základní předpoklad výkonu lékařského povolání v léčebné a preventivní péči na území ČR, se odráží i v dalších dvou důvodech zániku platnosti licence stanovených Licenčním řádem ČLK. Těmito důvody je vystoupení lékaře z ČLK a jeho vyloučení z ČLK na základě pravomocného rozhodnutí vydaného v disciplinárním řízení.

Stejně jako v případě rozhodnutí o odnětí licence (viz dále) je i v situaci, kdy dojde k zániku platnosti licence, lékař povinen licenci neprodleně vrátit kanceláři ČLK.

#### **Odnětí licence k výkonu samostatné praxe**

Na rozdíl od zániku platnosti licence je odnětí licence koncipováno především jako opatření, které reaguje na závažné jednání lékaře a na možnost ohrožení života nebo zdraví občanů, pokud by byla licence lékaři ponechána. Rovněž výčet situací, které opravňují představenstvo ČLK odejmout licenci k výkonu samostatné praxe je taxativní a je obsažen v ust. § 5 odst. 3 Licenčního řádu ČLK.

První skupinou důvodů odejmutí licence jsou případy prokázaného závažného jednání držitele licence a souvisejícího vzniku důvodného závěru, že při dalším výkonu samostatné lékařské praxe by tento lékař mohl ohrozit životy nebo zdraví občanů. Závažné jednání je zde spatřováno v hrubém porušení

povinnosti vykonávat lékařské povolání odborně, když v důsledku tohoto jednání byl vážně ohrožen život a zdraví pacienta; v postupu, kdy se lékař opakovaně užitím návykových látek v době výkonu léčebně preventivní činnosti nebo v takové době, kdy by účinky těchto látek mohly léčebně preventivní činnost negativně ovlivnit, přivedl do stavu vylučujícího způsobilost k řádnému výkonu lékařské praxe a konečně v situaci, kdy lékař zavrženímhodným způsobem zneužívá svého postavení, zejména neodůvodněným předepisováním nebo poskytováním návykových či anabolických látek.

Další situací, která zakládá možnost odejmutí licence, je vznik odůvodněné obavy, že by při výkonu samostatné praxe mohl lékař ohrozit životy nebo zdraví občanů a to v souvislosti se zahájením přesně stanovených řízení proti lékaři. Ve smyslu ust. § 5 odst. 3 písm. d) až f) Licenčního řádu ČLK se jedná o tato řízení: trestní řízení pro úmyslný trestný čin v souvislosti s výkonem lékařského povolání nebo pro trestný čin spáchaný z nedbalosti v souvislosti s výkonem lékařského povolání; řízení o zbavení způsobilosti k právním úkonům nebo o omezení této způsobilosti; disciplinární řízení pro závažné porušení povinností stanovených § 9 odst. 2 písm. a) zák. č. 220/1991 Sb. S ohledem na povahu věci je odnětí licence v souvislosti s popsánými druhy řízení vázáno výhradně na dobu jejich trvání. Licence se tedy v těchto případech odejímá dočasně na dobu do nabytí právní moci rozhodnutí vydaného v rámci příslušného řízení ve věci samé.

Ustanovení § 5 odst. 3 písm. g) a h) Licenčního řádu ČLK uzavírají výčet důvodů, pro které je možné licenci odejmout. Dle písm. g) citovaného ustanovení je možné licenci odejmout v situaci, kdy zdravotní stav lékaře na základě odborného posouzení dlouhodobě nezaručuje způsobilost k výkonu samostatné praxe, nebo pokud se lékař na výzvu představenstva okresního (obvodního) sdružení ČLK odmítá takovému posouzení podrobit. Přímo souvislost mezi odnímáním licencí a disciplinárním řízením vedeným orgány ČLK proti držiteli licence, lze dovodit nejen v případě dočasného odejmutí licence z důvodu zahájení disciplinárního řízení (viz výše), nýbrž i z dikce ust. § 5 odst. 3 písm. h) Licenčního řádu ČLK, z něhož vyplývá, že licenci k výkonu samostatné praxe lze odejmout, pokud představenstvo ČLK rozhodne na návrh čestné rady

okresního (obvodního) sdružení ČLK nebo čestné rady ČLK o povinnosti lékaře, proti kterému bylo vedeno disciplinární řízení, absolvovat potřebné doškolení, popř. přezkoušení před oborovou komisí vědecké rady ČLK, a lékař odmítne doškolení nebo přezkoušení absolvovat nebo oborová komise vědecké rady ČLK vyhodnotí jeho znalosti jako nedostatečné pro výkon samostatné praxe. Představenstvo ČLK rozhodne o navrácení licence, jakmile lékař úspěšně absolvuje opravnou zkoušku před oborovou komisí vědecké rady ČLK. Náklady přezkoušení a doškolení hradí příslušný lékař.

Ohledně doby, na kterou se licence odnímá, lze konstatovat, že tato není pevně stanovena (tj. s výše popsanou výjimkou, kdy platnost odnětí licence trvá do doby nabytí právní moci rozhodnutí v řízení, které je s lékařem vedeno). Představenstvo ČLK je nicméně v případech, kdy to povaha věci umožňuje, oprávněno samo rozhodnout o době, na kterou se licence odebírá. I v případech, kdy nebyla doba, na niž se licence odebírá vymezena, může dojít k obnovení platnosti, navrácení licence, a to tehdy, pominou-li důvody, které k odnětí licence vedly a lékař o navrácení licence požádá. Navrácení licence může být z rozhodnutí představenstva ČLK podmíněno přezkoušením znalostí lékaře před oborovou komisí vědecké rady ČLK. Toto přezkoušení je vyžadováno v případech, kdy k pozbytí licence došlo z odborných důvodů či z důvodu přerušení výkonu praxe. Jestliže je tento postup s ohledem na povahu případu možný, je představenstvo ČLK oprávněno stanovit i další podmínky navrácení licence.

V souvislosti s problematikou odnímání licencí je závěrem třeba doplnit, že i přes rozporné právní názory na existenci oprávnění ČLK licence odebírat (zatímco např. Vrchní soud v Praze v rámci svého rozhodnutí z roku 2001 dochází k závěru, že zákon sice ČLK k vydávání licencí, zmocňuje, explicitně však již nestanoví, že by jednou vydaná licence mohla být ze strany ČLK též odňata, a ČLK tak možnost odnětí licence dána není, Krajský soud v Ostravě v rozsudku z roku 2002 naopak konstatuje, že v rozhodnutí o odejmutí licence, vydaném ČLK, rozpor se zákonem neshledal a žalobu, kterou se žalobce domáhal přezkoumání zákonnosti tohoto rozhodnutí proto zamítl), část Licenčního řádu ČLK, která odnímání licencí upravuje, rozhodně i nadále zůstává v platnosti. •